

2016. – 632 с. – С. 175-181. 6. Сегіда К. Групування областей України за правилом «ранг-розмір» / К.Ю. Сегіда, Д.В. Венгрин // Актуальні проблеми країнознавчої науки: матеріали III Міжнар. наук. практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 15-16 грудня 2015 р.), 292 с. – С. 116-121. 7. Сегіда К.Ю. Просторовий економетричний аналіз маятникової трудової міграції на регіональному рівні / К. Сегіда, С. Костріков // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – №1-2016. С. 42-53. 8. Kostrikov S. GIS-modeling of the regional commuting (a case study of Kharkiv region) / S. Kostrikov, K. Sehida // Актуальні проблеми економіки. – №12-2016. – С. 399-410.

Summary

K.Y. Sehida, O.O. Patalaska. **Application of Cluster Analysis for the Study Migrational Processes (Case Study of the Northern-Eastern Economic District of Ukraine).**

The article deals with application of cluster analysis for the study migration processes within cities and districts of the Northern-Eastern economic district of Ukraine. Methodical bases of cluster analysis application have been provided, calculations for cities of regional subordination and districts of the Northern-Eastern economic district (according to data for 2010-2014) have been executed. Grouping cities of regional subordination and districts of the Northern-Eastern economic district for 2010 and 2014 has been given, internally regional features by indicators of migration processes and their changes during five-year research period have been determined.

Key words: population, Northern-Eastern economic district, Kharkiv region, Poltava region, Sumy region, population migration, cluster analysis.

УДК 911.3

Н. В. Гусєва, О. М. Задесенцев

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ СЄВЕРОДОНЕЦЬКО-ЛИСИЧАНСЬКОЇ АГЛОМЕРАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРОСТОРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ

Розглянуто поняття «географічне положення» та «суспільно-географічне положення», їх види. Схарактеризовано суспільно-географічне положення Сєвєродонецько-Лисичанської агломерації в умовах розташування її в зоні проведення антитерористичної операції на Донбасі. Визначено особливості положення агломерації в регіоні та Україні, відносно сусідів та Світового океану, транспортно-географічне, ресурсно-географічне, промислово-географічне, агрогеографічне, демогеографічне, ринково-географічне, рекреаційно-географічне, фінансово-географічне, інноваційно-географічне, агломераційно-географічне положення. Виявлено, як змінилося суспільно-географічне положення Сєвєродонецько-Лисичанської агломерації в світлі останніх подій на сході України.

Ключові слова: географічне положення, суспільно-географічне положення, транспортно-географічне положення, ресурсно-географічне положення, промислово-географічне положення, агрогеографічне положення, демогеографічне положення, ринково-географічне положення, рекреаційно-географічне положення, фінансово-географічне положення, інноваційно-географічне положення, агломераційно-географічне положення.

Вступ. Одним із важливих напрямів економічного піднесення України та її регіонів, досягнення конкурентних переваг у глобалізованому світі є раціональне та ефективне використання потенціалу території. Це та основа, на якій базується господарська діяльність, формується територіальна структура виробництва і розселення населення, відбувається взаємодія природних та суспільних

компонентів. За умов обмеженості фінансових засобів, зниження дієвості макроекономічних регуляторів головним ресурсом розвитку регіонів стає використання потенціалу території в цілому [3] та окремих його складових, зокрема географічного положення, яке здійснює значний вплив та надає цілий ряд можливостей для соціально-економічного розвитку. Отже, однією зі складових просторового (географічного) потенціалу території є географічне положення. Воно є важливою умовою її просторового розвитку, територіального поділу праці, розміщення продуктивних сил і стратегічного соціально-економічного планування, формування зовнішньоекономічних зв'язків, міжрегіональної і міжнародної інтеграції. Географічне положення відноситься до факторів «першої природи», що визначають конкурентні переваги території, які існують незалежно від діяльності суспільства [7].

Севєродонецько-Лисичанська агломерація на сьогоднішній день грає важливу роль у суспільному житті Луганської області, оскільки є головним адміністративним, соціально-економічним, політичним центром регіону. В умовах проведення антитерористичної операції на Донбасі агломерація зазнала значних змін, які торкнулись різних аспектів її розвитку – населення, його природного та міграційного рухів, промислового комплексу, транспортної системи, соціальної інфраструктури тощо. Змінилось і географічне, в т.ч. суспільно-географічне, положення агломерції. Все це обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета дослідження – дати характеристику суспільно-географічного положення Севєродонецько-Лисичанської агломерації в умовах розташування її в зоні проведення антитерористичної операції на Донбасі. Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- розглянути поняття «географічне положення» та «суспільно-географічне положення», визначити їх види;
- дати характеристику та оцінку суспільно-географічного положення Севєродонецько-Лисичанської агломерації;
- виявити, як змінилося суспільно-географічне положення Севєродонецько-Лисичанської агломерації в світлі останніх подій на сході України.

Виклад основного матеріалу. Під географічним положенням розуміють геопросторове відношення певного об'єкту (країни, міста, природної системи тощо) до географічних даностей, які лежать за його межами (або перетинають його) і мають або можуть мати на нього істотний вплив (за [2; 17]). Можна виділити цілий ряд видів географічного положення території (регіону) (рис. 1).

Інтегральною категорією, що об'єднує більшість видів географічного положення території, є її **суспільно-географічне положення**, яке можна визначити як відношення (сума або інтеграл інших просторових відношень) даного суспільно-географічного об'єкта до всіх інших – природних, соціально-демографічних, економічних, політичних, культурних, що впливають чи можуть потенційно впливати на його розвиток [16, с. 157]. Суспільно-географічне положення можна класифікувати за певними видами і типами:

1. За масштабністю охопленої території: *макро-, мезо- і мікроположення*. Мікроположення характеризує відношення даного об'єкта з найближчим оточенням (локальний рівень), мезоположення – положення в регіоні, країні (регіональний рівень), макроположення – співвідношення об'єкта з великими ділянками географічної оболонки або земної поверхні в цілому (національний та міжнаціональний рівень) [8].

Рис. 1. Географічне положення території
(побудовано авторами за [7; 8; 14; 16; 17])

2. За композиційним відношенням, тобто місцем зосередженості об'єкта людської діяльності: *центральне, периферійне (ексцентричне), глибинне, суміжне, вузлове* тощо.

3. За спеціалізацією об'єктів діяльності людини: *природно (фізико)-географічне (ландшафтне, природно-ресурсне, різні типи природокористування), історико-географічне (різні часи заселення та господарського освоєння території), етногеографічне, геодемографічне, соціально-географічне, економіко-географічне (промислове, аграрне, лісогосподарське), транспортно-географічне (приморське, вузлове, прикордонне тощо), цивілізаційно (культурно)-географічне, конфесійно-географічне, політико-географічне, геоекологічне та інші* [16].

4. За відношенням до інших об'єктів, територій, регіонів: *внутрішньоареальне (центральне, ексцентричне, периферійне, глибинне) і міжареальне (прикордонне положення)* [14].

Розглянемо особливості суспільно-географічного положення Северодонецько-Лисичанської агломерації.

1. Положення на карті України та регіону. Агломерація розташована на сході України, в західній частині Луганської області, вздовж середньої течії річки Сіверський Донець. За відношенням до Києва положення агломерації *периферійне*; за відношенням до центра області – Новоайдарського району – *ексцентричне* (зміщене на захід); за відношенням до державних кордонів – *глибинне* (внутрішнє); за відношенням до інших регіонів України – *суміжне* (межує з Донецькою областю).

2. Положення відносно сусідів. Агломерація межує з:

- південними і південно-східними територіями Кременського району Луганської області;
- західними, північно-західними, південно-західними і центральними територіями Новоайдарського району Луганської області;
- північними, північно-західними і північно-східними територіями Попелянського району Луганської області;
- Бахмутським районом Донецької області.

Ускладнює суспільно-географічне положення агломерації її входження до зони проведення антитерористичної операції та близьке розташування тимчасово окупованих територій Донбасу. Так, відстань від центрів агломерації до Первомайська – найближчого міста на неконтрольованій українською владою території – складає близько 40 км. До складу Сєверодонецько-Лисичанської агломерації входять 47 поселень (межі агломерації визначено з урахуванням 1-годинної та 30-ти кілометрової доступності до центрів агломерації – Сєверодонецька, Лисичанська і Рубіжного), і всі вони входять до переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція [12].

3. Положення відносно Світового океану. Агломерація не має виходу до морів та океанів (найближчим морем є Азовське, відстань до якого понад 200 км).

4. Положення відносно елементів транспортно-логістичної інфраструктури – автомобільних магістралей, залізниць, морських та річкових шляхів, авіатрас, нафто- і газопроводів, оптико-волоконних ліній зв'язку і ЛЕП, аеропортів, морських і річкових портів тощо (транспортно-географічне положення):

- *положення відносно автомобільних шляхів:* через агломерацію не проходить жодна міжнародна чи національна автомобільна дорога. Проходить лише 1 дорога регіонального значення Р-66 (Контрольно-пропускний пункт «Демино-Олександрівка» – Сватове – Лисичанськ – Луганськ), а також 2 територіальні автомобільні дороги: Т-13-02 (Контрольно-пропускний пункт «Танюшівка» – Старобільськ – Артемівськ) і Т-13-06 (Сєверодонецьк – Новоайдар) [9]. Південніше агломерації на тимчасово окупованій території проходить міжнародний транспортний коридор «Європа–Азія» по міжнародній автомагістралі М-04 (Е-40) (через Дебальцеве – Луганськ – Сорокине – Ізварине на Волгоград, Макат, Чарджоу); східніше – національна автодорога Н-21 (Старобільськ – Луганськ – Хрустальний – Макіївка – Донецьк); північніше – регіональна автодорога Р-07 (Чугуїв – Сватове – Старобільськ – Мілове) [4];

- *положення відносно залізничних шляхів і залізничних вузлів:* залізниці проходять через Лисичанськ і Рубіжне, в той час як Сєверодонецьк залізнично-

го сполучення не має. Через агломерацію до початку військового конфлікту на Донбасі проходили важливі залізничні шляхи Харків – Дебальцеве і Луганськ – Лиман. Найближчі залізничні вузли – Попасна (розташована на відстані 45-50 км від центрів агломерації) та Дебальцеве (95-105 км від агломерації, не контролюється Україною). Щоденно курсують прямі пасажирські потяги: Лисичанськ – Харків та Лисичанськ – Київ;

- *положення відносно річкових шляхів*: агломерація розташована вздовж середньої течії Сіверського Дінця, проте річка в межах Луганської області не суднохідна і транспортного значення не має;

- *положення відносно нафто- і газопроводів*: через агломерацію проходять потужні трубопроводи. Це нафтопроводи Самара – Лисичанськ – Кременчук – Херсон – Одеса і Тихорецьк – Лисичанськ; газопроводи Петровськ (Росія) – Лисичанськ – Слов'янськ, Луганськ – Лисичанськ – Слов'янськ; продуктопровід Лисичанськ – Луганськ. Північніше агломерації проходить магістральний газопровід «Союз»;

- *положення відносно аеропортів*: у Сєверодонецьку функціонує Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Сєверодонецьк». Інший найближчий діючий аеропорт знаходиться в Харкові. Аеропорти в Луганську і Донецьку, хоч і розташовані ближче, проте були повністю зруйновані в ході бойових дій у 2014-2015 рр.

5. Положення відносно паливно-енергетичних і сировинних баз, значних родовищ корисних копалин (ресурсно-географічне положення):

- агломерація частково входить до *Малого Донбасу* (Малим Донбасом називають частину Донецького кам'яновугільного басейну, де доцільно видобувати кам'яне вугілля в промислових масштабах; він охоплює північну частину Донецької та південну частину Луганської областей);

- агломерація повністю знаходиться на території *Великого Донбасу* (під Великим Донбасом розуміють весь Донецький кам'яновугільний басейн, де розвідані запаси кам'яного вугілля; він охоплює, крім Малого Донбасу, південні території Харківської області, східні території Дніпропетровської області та Ростовську область Росії);

- агломерація частково входить до *Дніпровсько-Донецької нафтогазоносної області* (недалеко від центрів агломерації розташовані газові родовища Капітанівське, Борівське, Муратівське, Краснопопівське, Макіївське та деякі інші) [1].

Також у безпосередній близькості до агломерації знаходяться одні з найбільших родовищ кам'яної солі в Україні – Артемівське і Слов'янське (Донецька область), а також невелике Новокарфагенівське родовище (Луганська область). Достатньо близько розташовані великі родовища вогнетривких глин (Часовоярське, Новорайське, Веселівське), глини і крейди (Краматорське). На території самої агломерації є родовища будівельного піску та крейди [1].

6. Положення відносно великих промислових центрів і районів (промислово-географічне положення). Агломерація є складовою *Донецького промислового району*. Всі міста-ядра агломерації – Сєверодонецьк, Лисичанськ і Рубіжне – є промисловими центрами; інші міста і селища міського типу агломерації

є промисловими пунктами. Промислові пункти і центри формують Сєверодонецько-Лисичанський промисловий вузол. Найближчими промисловими вузлами є Алчевсько-Кадіївський, Луганський, Торецький (Краматорсько-Слов'янський), Горлівсько-Єнакієвський. Також відносно недалеко від агломерації (≈ 250 км) знаходиться Харківський промисловий вузол. Промислово-географічне положення агломерації до 2014 р. було достатньо вигідним. Однак, у результаті військового конфлікту були втрачені економічні зв'язки з більшістю промислових вузлів Донбасу (Луганським, Алчевсько-Кадіївським, Горлівсько-Єнакієвським та деякими іншими).

7. Положення відносно агроресурсів, ареалів виробництва продукції рослинництва і тваринництва, сільськогосподарських зон, великих продовольчих баз, центрів споживання сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів (агрогеографічне положення) [7]:

- *положення відносно агроресурсів*: агломерація розташована в помірному поясі, степовій зоні, північно-степовій підзоні, Донецькому та Задонецько-Донському краях. Важливими агроресурсами є агрокліматичні, земельні і ґрунтові, зокрема, родючі чорноземи звичайні;

- *положення відносно споживачів агропродукції*: агломерація розташована близько до основних споживачів агропродукції, якими є в першу чергу густозаселені райони півдня Луганської та півночі Донецької областей, а також в певній мірі Харків. На сьогоднішній день більшість споживачів агропродукції Донбасу втрачено, оскільки перебувають на тимчасово окупованій території, куди провезення сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів обмежено, а в багатьох випадках навіть заборонено;

- *положення відносно сільськогосподарських зон*: агломерація розташована в межах степової сільськогосподарської зони, північно-степової сільськогосподарської підзони, близько до сільськогосподарських районів Луганської області. Так, на півночі Луганщини сформувався сільськогосподарський район, в якому розвинене характерне для півночі степу зернове господарство, виробництво соняшнику, овочівництва, молочно-м'ясне скотарство, свинарство, птахівництво. Також агломерація знаходиться відносно недалеко від сільськогосподарського району, який характерний для південної частини лісостепу і сформувався на сході і півночі Харківської області. Там розвинене зернове господарство, виробництво соняшнику, буряківництва, молочно-м'ясне скотарство, свинарство [4].

8. Положення відносно згустків і концентрації населення з урахуванням демографічної, статеві-вікової, професійно-освітньої структури і міграційних потоків трудових ресурсів (демогеографічне положення) [7]. Агломерація розташована близько ареалів концентрації населення і трудових ресурсів, якими є в першу чергу міста Донбасу, особливо міста обласного підпорядкування: Луганськ, Алчевськ, Кадіївка, Первомайськ, Голубівка, Дебальцеве, Бахмут, Слов'янськ, Краматорськ, Горлівка, Єнакієве та інші. За кількістю міст Донецька і Луганська області займають перше і третє місця в Україні. Проте на сьогоднішній день половина міст Донбасу розташовані на тимчасово окупованій території. Так, з 37-ми міст Луганської області не контролюються українсь-

кою владою 26 міст (у т.ч. 11 міст обласного підпорядкування), а з 52-х міст Донецької області – 19 міст (у т.ч. 13 міст обласного підпорядкування) [11].

Порівняно близько розташований Харків (≈250 км).

Розташування агломерації в зоні проведення антитерористичної операції обумовило притік внутрішньо переміщених осіб. Так, станом на 1.01.2017 р. на контрольованій українською владою території Луганської області мешкало 292031 переселенців (17,7% їх загальної кількості в Україні) [5]. Переважна їх більшість проживає в населених пунктах Северодонецько-Лисичанської агломерації.

9. Положення відносно ринків збуту, діючих і потенційних товарних ринків, найближчих торгово-економічних партнерів, міжрегіональних і міжнародних торговельних шляхів (ринково-географічне положення) [7].

Агломерація знаходиться близько до ринків збуту, в якості яких виступають населення і господарські суб'єкти Луганської, Донецької і Харківської областей, в меншій мірі – інших регіонів України, а також найближчі області Росії (Ростовська, Белгородська, в меншій мірі Воронежська області). Однак, у результаті проведення антитерористичної операції на Донбасі, різкого скорочення зовнішньоекономічних зв'язків з Росією та зниження їх значення для держави частина ринків збуту була втрачена. Переорієнтація на європейський ринок та розвиток зовнішньоторговельних зв'язків з європейськими країнами ускладнюється периферійним положенням агломерації на сході України. Так, відстань від Северодонецько-Лисичанської агломерції до західних кордонів України (з Польщею, Угорщиною, Словаччиною) становить від 1200 до 1540 км (рис. 2).

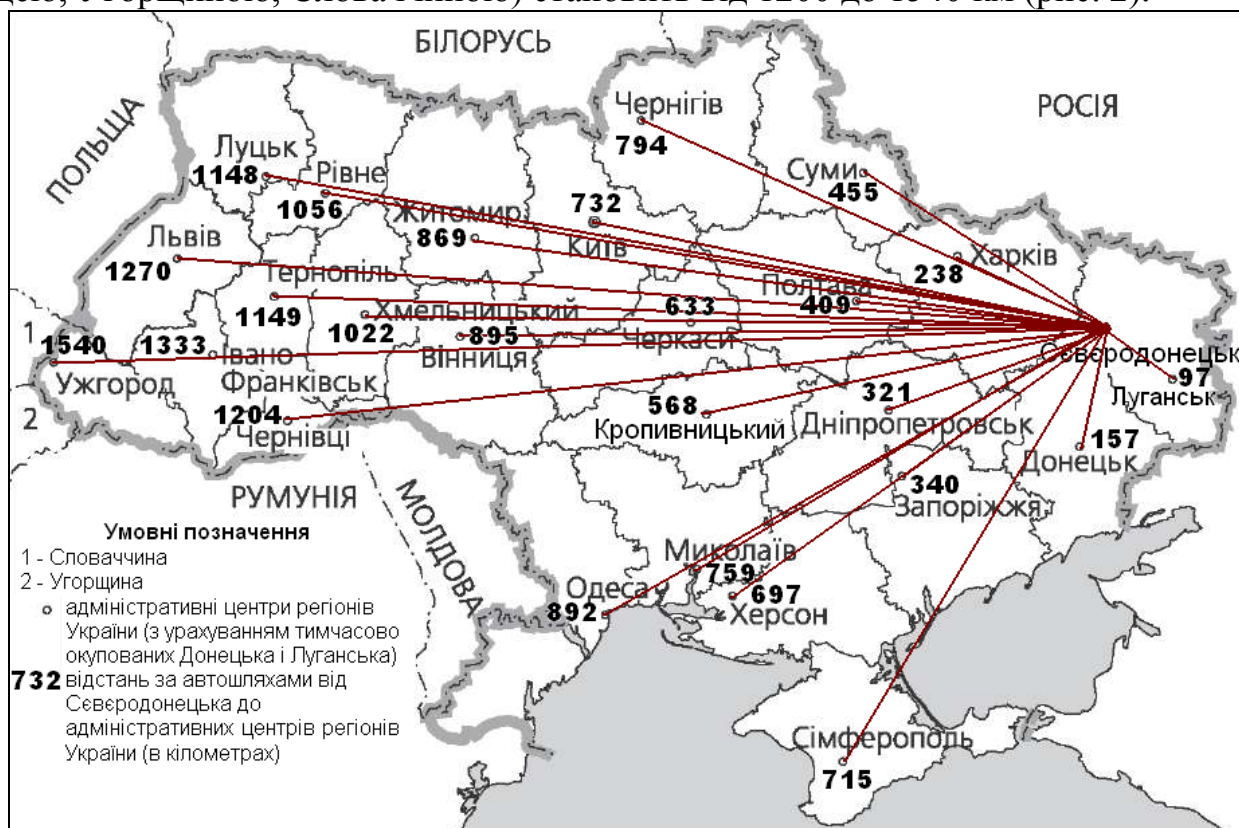

Рис. 2. Відстань автошляхами від Северодонецька до адміністративних центрів регіонів України, км (побудовано авторами)

10. Положення відносно районів і центрів рекреації, санаторно-курортної і туристичної індустрії (рекреаційно-географічне положення) [7]. У порівнянні з іншими агломераціями Луганської області, Северодонецько-Лисичанська агломерація має вигідне рекреаційно-географічне положення. Вона займає частину Кременського району, який називають «перлиною Донбасу», його «легенями» через наявність значних лісових площ (Кременський масив лісів). Також Кременський район відомий джерелами мінеральних вод, які за своїм хімічним складом і вмістом радону придатні в бальнеології. Східніше Северодонецько-Лисичанської агломерації знаходиться Старобільський район, на території якого розташовані мінеральні джерела з унікальними лікувальними властивостями, жіночий монастир та інші культові споруди. Близько 80-85 км на захід від агломерації розташований Слов'янсько-Святогірський туристсько-рекреаційний вузол. Важливим туристсько-рекреаційним ресурсом Северодонецько-Лисичанської агломерації є Сіверський Донець. Розташування агломерації ближче до аграрного Лівобережжя Луганщини, ніж до індустріального її Правобережжя, дає можливість розвивати екотуризм.

11. Положення відносно великих фінансових та інвестиційних центрів і країн зі значними інвестиційно-фінансовими ресурсами (фінансово-географічне положення) [7]. Найбільшими фінансовими та інвестиційними центрами України є столиця і великі міста – Київ, Харків, Одеса, Дніпропетровськ, Львів, Донецьк тощо. Відстань від центрів агломерації до Києва за автомагістралями коливається в межах 720-740 км (рис. 2), що говорить про значну периферійність положення Луганської області в цілому та Северодонецько-Лисичанської агломерації зокрема. Ще більша відстань від агломерації до міжнародних центрів (наприклад, Варшави, Відня, Москви) – більше 900 км (табл.1). Отже, велика відстань до Києва поєднується з віддаленістю від іншого міжнародного центру [10], що поглиблює периферійність положення агломерації.

Найближчим до агломерації фінансовим та інвестиційним центром є Харків (≈ 250 км). Проте його інвестиційна привабливість у зв'язку з близьким розташуванням до зони проведення антитерористичної операції на Донбасі останніми роками сильно знизилась. Все це негативно позначилось на фінансово-географічному положенні Северодонецько-Лисичанської агломерації. Інвестиційна привабливість самої агломерації дуже низька. Так, протягом 2015 р. в міста-ядра агломерації надійшло 246521,8 тис. дол. США прямих іноземних інвестицій (0,6% їх загального обсягу в Україні), що майже в 2 рази менше, ніж у 2013 р. (447615,5 тис. дол. США). В той же час, обсяг капітальних інвестицій в агломерацію протягом 2013-2015 рр. збільшився у 1,4 рази (з 927410 тис. грн. у 2013 р. до 1287186 тис. грн. у 2015 р.) [13]. Це можна пояснити тим, що Северодонецько-Лисичанська агломерація на сьогоднішній день є головним промисловим, транспортним, культурним, освітнім, адміністративним, політичним центром Луганської області. До її міст з тимчасово окупованих територій переведені практично всі ВНЗ, культурно-мистецькі організації, промислові підприємства тощо. У Северодонецьку з 2014 р. розташована Луганська обласна державна (військово-цивільна) адміністрація та ряд інших обласних закладів.

Доступність регіонів України до великих міжнародних центрів та м. Києва

до Києва до між-народних центрів	до 190 км	220-430 км	450-550 км	700-855 км
менше 500 км (374-496 км)		Рівненська обл., Волинська обл., Тернопільська обл.	Львівська обл.	
500–700 км (512-672 км)	Житомирська обл.	Хмельницька обл., Сумська обл.	Миколаївська обл., Одеська обл., Івано-Франківська обл., Чернівецька обл.	Закарпатська обл.
700–900 км (711–857 км)	Київська обл., Чернігівська обл., Черкаська обл.	Вінницька обл., Полтавська обл., Кіровоградська обл.	Харківська обл., Херсонська обл.	
більше 900 км (950–1050 км)			Дніпропетровська обл., Запорізька обл.	Донецька обл., Луганська обл., АР Крим, м. Севастополь

12. Положення відносно науково високо-технологічних, інноваційних центрів та кластерів, а також ареалів розвитку ІТ-індустрії і хай-тека (інноваційно-географічне положення) [7]. Агломерація розташована порівняно недалеко від одного з найбільших інноваційних центрів України, яким є Харків. За показниками розвитку інноваційної діяльності Харківська область разом з Харковом займає друге місце в Україні, поступаючись тільки Києву. Харківська область має достатньо розвинену інноваційну інфраструктуру, представлену технологічними і науковими парками, інноваційними бізнес-інкубаторами, інноваційними кластерами та іншими інноваційними структурами (ПрАТ «Технопарк «Інститут монокристалів», науковий парк «ФЕД», науковий парк «Радіоелектроніка та інформатика», технологічний бізнес-інкубатор «Харківські технології», інноваційний бізнес-інкубатор при науковому парку «Радіоелектроніка та інформатика», інноваційний бізнес-інкубатор «Star-Up Factory Nure», кластер інформаційно-комунікаційних технологій «Kharkiv-IT» та інші) [6]. Харків є також провідним центром інформаційних технологій в Україні (22 тис. ІТ-фахівців, 33 ІТ-компанії з понад 80 працівниками, 11 міжнародних центрів досліджень та розробок, 12 ВНЗ забезпечують підготовку понад 4 тис. ІТ-фахівців) [15]. Отже, інноваційно-географічне положення Сєверодонецько-Лисичанської агломерації визначається передусім її положенням відносно Харкова. Інноваційний потенціал Луганської і Донецької областей на сьогоднішній день порівняно низький.

13. Положення відносно великих центрів з вираженням «ефектом агломерації» (агломераційно-географічне положення) [7]. «Ефект агломерації» забезпечує випереджальне економічне зростання, різноманітність видів діяльності, споживчих товарів і послуг, високу швидкість створення нових робочих місць, концентрацію фінансових і бюджетних ресурсів, різноманітного сервісу, освітніх, лікувально-оздоровчих і культурно-розважальних послуг, більшу кількість високооплачуваних робочих місць і більш високі доходи населення [7]. Великими центрами з вираженням «ефектом агломерації» є в першу чергу інші агломерації Донбасу. Найближчими до Северодонецько-Лисичанської агломерації є Алчевсько-Кадіївська, Луганська, Горлівсько-Єнакієвська, Донецько-Макіївська, Торецька (Краматорсько-Слов'янська) та деякі інші агломерації. На жаль, переважно всі вони перебувають на тимчасово окупованій території. Порівняно близько розташована Харківська агломерація (≈ 250 км).

Висновки. На відміну від фізико-географічного положення, яке є довготривалим і практично незмінним, суспільно-географічне положення території – категорія історична та динамічна. Воно залежить як від зміни її економічного, соціального, політичного, військового потенціалів, так і від зміни гео економічного, геодемографічного і геополітичного оточення [17, с. 176]. Так, у цілому до 2014 р. Северодонецько-Лисичанська агломерація займала достатньо вигідне суспільно-географічне положення. Однак у результаті ескалації конфлікту на сході України воно значно погіршилось. З іншого боку, військові події на Донбасі дали певний поштовх для розвитку агломерації, яка стала найголовнішим адміністративним, соціально-економічним, політичним центром Луганщини, що придало їй центральності положення в регіоні.

Література

1. Атлас Луганской области [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://pesotskiy.com.ua/2003>.
2. Географічне положення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Географічне_положення.
3. Интегральный потенциал территории – теоретичні та практичні аспекти дослідження: монографія / Підгрушний Г. П., Нагірна В. П., Фашевський М. І. та ін.; Ін-т географії НАН України. – К., 2012. – 464 с.
4. Комплексний атлас України. – К. : ДНВП «Картографія», 2005.– 96 с.
5. Міграція з окупованих територій: куди прямують переселенці [Електронний ресурс] // Слово і діло. Головний сайт про політиків. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2017/02/13/info/grafika/suspilstvo/mihracziya-z-okupovanyx-terytorij-kudy-pryamuyut-pereselenczi>.
6. Немець Л.М. Інноваційна інфраструктура Харківської області: сучасний стан та перспективи / Л. М. Немець, Н. В. Гусева, К. Ю. Сегіда, Л. В. Ключко // Часопис соціально-економічної географії : міжрегіон. зб. наук. праць. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – № 21 (2). – С. 41–52.
7. Особенности географического и геополитического положения Оренбургской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://orenpriroda.ru/steppene/our_materials/.
8. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії : навчальний посібник / М. Д. Пістун. – К. : Вища школа, 1996. – 231 с.
9. Постанова КМУ від 16 вересня 2015 р. № 712 «Про затвердження переліку автомобільних доріг загального користування державного значення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/712-2015-%D0%BF/paran6#n6>.
10. Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://surdp.eu/uploads/files/Analytical_Report_Main_part_UA.pdf.
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 травня 2015 р. № 428-р «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких

органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248138597>. **12.** Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 р. № 1275-р «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248689029>. **13.** Статистичний щорічник Луганської області за 2015 рік / За ред. Д. Я. Протопопова; Головне управління статистики у Луганській області. – Сєвєродонецьк, 2016. – 428 с. **14.** Столбов В. А. Введение в экономическую и социальную географию : учебное пособие для вузов [Электронный ресурс] / В. А. Столбов, М. Д. Шарыгин. – М. : Дрофа, 2007. – 253 с. – Режим доступа : <http://dl.bookos.org/converted/mygenesis/3/395a3caddb57a8cfffaf2e996630095d54.fb2.zip.pdf>. **15.** Стратегія розвитку міста Харкова до 2020 року : проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.city.kharkov.ua/assets/files/docs/zakon/strategy2411.pdf>. **16.** Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : підручник для студ. геогр. спец. вищ. навч. закл. / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2009. – 544 с. **17.** Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії / О. І. Шаблій. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 444 с.

Summary

N. V. Husieva, O. M. Zadyesyentsev. **Human-Geographical Location of Severodonetsk-Lysychansk Agglomerations as a Component of Territory Spatial Potential.**

The definition «geographical location» and «human-geographical location», their types were considered. Human-geographical location of Severodonetsk-Lysychansk agglomeration in conditions of its location in the area of the antiterrorist operation in Donbass were characterized. The features of agglomeration location in the region and Ukraine, related to neighbors and the World ocean were determined, transport and geographical, resource and geographical, industrial and geographical, agrogeographical, demogeographical, market and geographical, recreational and geographical, financial and geographical, innovation and geographical, agglomeration and geographical location were characterized. It was detected how human-geographical location of Severodonetsk-Lysychansk agglomeration changed in conditions of current situation in eastern Ukraine.

Key words: *geographical location, human-geographical location, transport and geographical location, resource and geographical location, industrial and geographical location, agrogeographical location, demogeographical location, market and geographical location, recreational and geographical location, financial and geographical location, innovation and geographical location, agglomeration and geographical location.*